

PREDLOG

Naziv dokumenta

Program rada Akreditacionog tijela Crne Gore za 2023. godinu

Naziv organizacije

Akreditaciono tijelo Crne Gore (ATCG)

Registraski broj

100000163

Matični broj

02687810

Adresa

Bulevar Džordža Vašingtona br. 79, Podgorica

Osnivač

Vlada Crne Gore

Članovi Upravnog odbora

Prof.dr Aleksandar Vujović, predsjednik

Dragan Vukčević, član

Prof.dr Jelena Jovanović, član

Mr Danijela Šuković, član

Mr Jovan Nikolić, član

Period programiranja

01.01.2023.godine – 31.12.2023 .godine

Program pripremio:

Direktor Akreditacionog tijela Crne Gore

Program usvojio:

Upravni odbor Akreditacionog tijela Crne Gore

Predsjednik Upravnog odbora

Januar 2023.godine

**PROGRAM RADA
AKREDITACIONOG TIJELA CRNE GORE
za 2023. godinu**

SADRŽAJ

1. Uvod	4
2. Aktivnosti planirane za realizaciju u 2023. godini	5
2.1. Program rada ATCG i izvještavanje o radu	5
2.2. Interne procedure, interna pravila i preispitivanje od strane rukovodstva	5
2.3. Akreditacija tijela za ocjenu usaglašenosti	6
2.4. Ispunjavanje obaveza koje proističu iz članstva ATCG u evropskim i međunarodnim organizacijama za akreditaciju	7
2.5. Aktivnosti ATCG u cilju potpisivanje EA MLA Sporazuma	8
2.6. Jačanje administrativno-tehn	8
2.7.	
2.9. Odnosi sa zainteresovanim stranama	11
2.10. Saradnja ATCG sa organima državne uprave i drugim institucijama, organizacijama i udruženjima	12
2.11. Bilateralna saradnja sa nacionalnim akreditacionim tijelima drugih država	12
2.12. Učešće u planiranju i realizaciji projekata tehničke pomoći	13
3. Praćenje sprovođenja programa rada	13

1. UVOD

Oblast akreditacije u Crnoj Gori uređena je Zakonom o akreditaciji („Sl. list CG“, br. 54/09) i Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o akreditaciji („Sl. list CG“, br. 43/2015) čime je ostvarena potpuna usklađenost zakonodavnog okvira sa odredbama Regulative 765/2008/EZ koje se odnose na oblast akreditacije.

Odluka o osnivanju Akreditacionog tijela Crne Gore („Sl. list CG“, br. 21/07), koja je podzakonski akt Zakona o akreditaciji, bliže uređuje djelatnost, organe i način organizacije i rada Akreditacionog tijela Crne Gore (u daljem tekstu: ATCG). Odlukom o osnivanju, Vlada Crne Gore je osnovala ATCG kao nacionalno akreditaciono tijelo koje obavlja poslove akreditacije vodeći se principima nezavisnosti, nepristrasnosti i objektivnosti. Odgovornosti i zadaci ATCG-a su jasno razdvojeni od odgovornosti i zadataka drugih državnih organa. ATCG je neprofitna organizacija i radi izbjegavanja sukoba interesa nema vlasnička prava ili druge finansijske ili upravljačke interese u tijelima za ocjenjivanje usaglašenosti.

Utvrđena misija ATCG koja je: „Uspostaviti, održavati, stalno razvijati i promovisati savremen i transparentan sistem akreditacije u Crnoj Gori u skladu sa najboljom evropskom i međunarodnom praksom“ što se potvrđuje kroz rad ATCG a sve vodeći se vizijom da „Nacionalno akreditaciono tijelo svojim kompetentnim radom, članstvom u evropskim i međunarodnim organizacijama za akreditaciju, sprovođenjem relevantnih multilateralnih sporazuma i svojim ugledom obezbjeđuje prepoznatljivost i priznavanje nacionalnog sistema akreditacije na regionalnom i međunarodnom nivou. Zainteresovane strane daju zajednički doprinos razvoju nacionalnog sistema akreditacije čime se akreditacija prepoznaje kao najpouzdaniji dokaz kompetentnosti tijela za ocjenu usaglašenosti i na taj način osigurava povjerenje u rezultate ispitivanja, etaloniranja, kontrolisanja i sertifikacije“

Uz bezrezervan i osvjedočen trud svih zaposlenih i ostavarenje pretpostavki za nesmetan i stimulisan rad (finansijska stabilnost, kontinuirana edukacija osoblja u skladu s potrebama, stabilni i adekvatni radni uslovi), smatramo da su predložene aktivnosti realne, ostvarljive i koncipirane na način da budu u službi ostvarenja misije i vizije ATCG.

U cilju transparentnosti rada, opšta akta koja regulišu poslovanje ATCG, godišnji programi rada, godišnji izvještaji o radu, Registar akreditovanih tijela sa obimima akreditacija i druge relevantne informacije dostupne su javnosti putem sajta www.akreditacija.me.

U okviru Zakona o budžetu za 2023. godinu, za potrebe redovnog poslovanja ATCG u 2023. godini kao i njegovog rada na sprovođenju aktivnosti u 2023. godini opredijeljena su sredstva u visini od 400000 €.

Programom rada Akreditacionog tijela Crne Gore za 2023. godinu, uzimajući u obzir visinu sredstava opredijeljenih Zakonom o budžetu, utvrđuju se i opisuju aktivnosti koje ATCG planira realizovati tokom poslovne 2023. godine.

2. AKTIVNOSTI PLANIRANE ZA REALIZACIJU U 2023. GODINI

2.1 Program rada ATCG i izvještavanje o radu

U skladu sa Odlukom o osnivanju Akreditacionog tijela Crne Gore, UO ATCG će u I kvartalu 2023. godine razmatrati i usvojiti *Izveštaj o poslovanju Akreditacionog tijela Crne Gore za 2022. godinu (sa finansijskim iskazima)*, kao i *Program rada Akreditacionog tijela Crne Gore za 2023. godinu*.

Takođe, u skladu sa Zakonom o akreditaciji i Odlukom o osnivanju Akreditacionog tijela Crne Gore, ATCG će u I kvartalu 2023. godine dostaviti nadležnom Ministarstvu ekonomskog razvoja *Izveštaj o radu Akreditacionog tijela Crne Gore za 2022. godinu* radi njegovog stavljanja u dalju proceduru prihvatanja od strane Vlade Crne Gore.

Program rada je usklađen sa odobrenim finansijskim sredstvima, sa dokumentima sistema upravljanja ATCG (6 internih pravila i 13 procedura), te sa zahtjevima međunarodnog standarda za akreditaciona tijela MEST EN ISO/IEC 17011, uputstvima i preporukama međunarodnih organizacija za akreditaciju: Evropske organizacije za akreditaciju (EA), Međunarodne organizacije za akreditaciju laboratorija (ILAC) i Međunarodnog akreditacijskog foruma (IAF), i obuhvata:

- Interne procedure, internu provjeru i preispitivanje od strane rukovodstva;
- Akreditaciju tijela za ocjenu usaglašenosti;
- Ispunjavanje obaveza koje proističu iz članstva ATCG u evropskim i međunarodnim organizacijama za akreditaciju;
- Aktivnosti ATCG u cilju potpisivanja EA MLA Sporazuma;
- Jačanje administrativno-tehničkih kapaciteta ATCG;
- Odnose sa zainteresovanim stranama;
- Saradnja ATCG sa organima državne uprave i drugim institucijama, organizacijama i udruženjima;
- Bilateralna saradnja sa nacionalnim akreditacionim tijelima drugih država
- Učešće u planiranju i realizaciji projekata tehničke pomoći

2.2 Interne procedure, interna provjera i preispitivanje od strane rukovodstva

Imajući u vidu da evropske i međunarodne organizacije za akreditaciju EA/ILAC/IAF u kontinuitetu vrše preispitivanje postojećih kao i donošenje novih obavezujućih dokumenta i smjernica koja regulišu rad nacionalnih akreditacionih tijela i akreditovanih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, ATCG će shodno tome tokom 2023. godine u kontinuitetu pratiti eventualne izmjene u predmetnoj dokumentaciji i kada je to primjenjivo ažurirati svoja interna dokumenta sistema menadžmenta u cilju ostvarivanja potpune harmonizacije sa dokumentima EA/ILAC/IAF. Kada se predmetna obavezujuća dokumentacija odnosi na tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, ATCG će vršiti ažuriranje zahtjeva (kriterijuma) za akreditaciju naznačenih u dokumentu *ZPR.01.27 Lista dokumenata koja sadrži zahtjeve koje treba da ispuni podnosilac Zahtjeva za akreditaciju i akreditovano TOU*.

Imajući u vidu eventualne promjene u dokumentaciji ATCG, a samim tim i procedurama rada, u toku 2023. godine realizovaće se najmanje jedna redovna interna provjera cjelokupnog sistema menadžmenta i najmanje jedno preispitivanje od strane rukovodstva kako bi se potvrdilo da ATCG svoj rad obavlja u skladu sa zahtjevima standarda MEST EN ISO/IEC 17011:2018 i uspostavljenim pravilima i procedurama rada. Interna provjera će obuhvatiti primjenu važećih dokumenata ATCG, provjeru usaglašenosti sistema menadžmenta ATCG sa zahtjevima standarda MEST EN ISO/IEC 17011:2018 i drugim obavezujućim dokumentima međunarodnih organizacija za akreditaciju EA, ILAC i IAF čija je primjena obavezna u toku 2023. godine. U slučaju potrebe, tokom 2023.godine mogu se takođe inicirati i realizovati vanredne interne provjere cjelokupnog ili dijela sistema menadžmenta kao i vanredna preispitivanja od strane rukovodstva.

2.3. Akreditacija tijela za ocjenjivanje usaglašenosti

Krajem 2022.godine, u nacionalnom sistemu akreditacije se nalazilo ukupno 41 tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti (TOU) sa aktivnim statusom akreditacije, i dva tijela za ocjenjivanje usaglašenosti koja se nalaze pod suspenzijom (jedna laboratorija za ispitivanje i jedno kontrolno tijelo). Od ukupnog broja tijela za ocjenjivanje usaglašenosti sa aktivnim statusom su 24 laboratorije za ispitivanje, 2 laboratorije za etaloniranje, 2 medicinske laboratorije, 7 kontrolnih tijela, 3 sertifikaciona tijela za sertifikaciju proizvoda i 3 sertifikaciona tijela za sertifikaciju sistema menadžmenta.

U tom smislu, a shodno Planu redovnih nadzornih aktivnosti i ponovnih ocjenjivanja akreditovanih organizacija, očekuje se da ATCG u toku 2023. godine realizuje dvanaest (12) redovnih ocjenjivanja nad akreditovanim laboratorijama za ispitivanje i kalibraciju, jedno (1) redovno ocjenjivanje medicinskih laboratorija, tri (3) redovna ocjenjivanja kontrolnih tijela, tri (3) redovna nadzorna ocjenjivanja za sertifikaciona tijela za proizvode i dva (2) nadzorna ocjenjivanja za sertifikaciona tijela za sisteme menadžmenta. Takođe se očekuje da ATCG tokom 2023.godine, a shodno pravilima akreditacije - prije isteka važenja dodijeljenog sertifikata o akreditaciji (period važenja je 4 godine), realizuje četrnaest (14) ponovnih ocjenjivanja za potrebe reakreditacije tijela za ocjenjivanje usaglašenosti u cilju obnavljanja njihove akreditacije (tj. produžetka važenja sertifikata o akreditaciji za period od naredne 4 godine). Dinamika i obim navedenih aktivnosti akreditacije realizovaće se u skladu sa uspostavljenim programima ocjenjivanja za svako tijelo posebno

Napomena: U slučaju pojave eventualnih vanrednih okolnosti koje su van kontrole ATCG, a usled kojih bi ATCG bilo privremeno spriječeno da sprovodi redovne aktivnosti akreditacije, ATCG će se za realizaciju ocjenjivanja na licu mjesta odlučiti na razuman opseg aktivnosti ocjenjivanja drugim tehnikama kojima će moći utvrditi kompetentnost TOU i ispunjavanje kriterijuma akreditacije.

Tokom 2023.godine ATCG će prihvatiti i realizovati sve zahtjeve od akreditovanih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti koji se odnose na proširenje dodijeljenog obima akreditacije, u onim šemama i oblastima akreditacije u kojima ATCG nudi svoje usluge akreditacije.

Na osnovu dosadašnjeg iskustva i trenda, u 2023. godini očekuje se blagi porast broja akreditovanih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti. Akreditaciono tijelo očekuje da će tokom

2023. godine realizovati najmanje četiri (4) početna ocjenjivanja koja bi po uspješno okončanom postupku rezultirala uvođenjem ovih tijela u sistem akreditacije.

Posebnu pažnju u 2023. godini ATCG će posvetiti širenju mreže akreditovanih organizacija (laboratorija) koja obavljaju poslove medicinskih ispitivanja prema standardu ISO 15189, iz razloga što član 158 **Zakona o zdravstvenoj zaštiti** ("Sl. list CG", br. 3/2016, 39/2016, 2/2017, 44/2018, 24/2019 - dr. zakoni, 82/2020 i 8/2021) propisuje da ukoliko zdravstvena ustanova raspolaže laboratorijskim kapacitetima, izdavanju sertifikata obavezno prethodi akreditacija zdravstvene ustanove od strane Akreditacionog tijela Crne Gore, u skladu sa posebnim zakonom i relevantnim međunarodnim standardima. Treba napomenuti da je 06. decembra 2022. godine objavljeno novo izdanje međunarodnog standarda ISO 15189:2022, za koji su EA i ILAC propisali tranzicioni period od tri godine (počevši od datuma njegovog objavljivanja). ATCG će tokom 2023. godine realizovati niz pripremnih aktivnosti vezanih za tranziciju na novo izdanje standarda, te o svim važnim informacijama obavještavati akreditovane medicinske laboratorije i druge zainteresovane strane.

Planira se donošenje zakona o motornim vozilima kojim će blize biti definisana potreba da tehnički pregled vozila mogu obavljati akreditovana TOU, te se stoga planira proaktivan odnos shodno toj informaciji.

2.4. Ispunjavanje obaveza koje proističu iz članstva ATCG u evropskim i međunarodnim organizacijama za akreditaciju

Kao punopravni član Evropske kooperacije za akreditaciju (EA), ATCG ima obavezu učešća u radu njenih upravljačkih i stručnih tijela.

Delegirani predstavnici ATCG će tokom 2023. godine uzeti učešća u radu i prisustvovati zvaničnim sjednicama Generalne Skupštine (EA GA), Komiteta za multilateralne sporazume (EA MAC), Komiteta za laboratorije (EA LC), Komiteta za kontrolna tijela (EA IC), Komiteta za sertifikaciona tijela (EA CC), Komiteta za horizontalnu harmonizaciju (EA HHC), Komiteta za komunikaciju i publikacije (EA CPC).

ATCG će u toku 2023. godine nastaviti da doprinosi radu EA kroz redovnu razmjenu informacija, kao i kroz učešće u razvoju mandatornih dokumenata i smjernica EA putem davanja komentara na nacрте dokumenata i glasanja u cilju njihovog konačnog usvajanja.

Shodno obavezama koje proističu iz članstva u EA, ATCG je u obavezi da izvrši uplatu sredstava namijenjenu članarini ATCG u EA za 2023. godinu.

Kao pridruženi član Međunarodne organizacije za akreditaciju laboratorija (ILAC), ATCG će u toku 2023. godine nastaviti da doprinosi radu ove međunarodne organizacije kroz redovnu razmjenu informacija, kao i kroz učešće u razvoju mandatornih dokumenata i smjernica ILAC.

Delegirani predstavnici ATCG će tokom 2023. godine uzeti učešća u radu i prisustvovati sjednicama upravljačkih i stručnih tijela ILAC.

Shodno obavezama koje proističu iz članstva u ILAC, ATCG je u obavezi da izvrši uplatu sredstava namijenjenu članarini ATCG u ILAC za 2023. godinu.

ATCG za sada nije član Međunarodnog foruma za akreditaciju (IAF) - međunarodne organizacije za akreditaciju čiji su članovi nacionalna akreditaciona tijela i druge organizacije zainteresovane za ocjenjivanje usaglašenosti u oblastima sertifikacije sistema menadžmenta, proizvoda, procesa, usluga, osoblja, validacije i verifikacije i drugih sličnih programa ocjenjivanja usaglašenosti. ATCG će tokom 2023. godine podnijeti zvaničnu aplikaciju za prijem u članstvo IAF-a, a nakon sticanja članstva ispunjavati obaveze koje proističu iz

članstva u ovoj međunarodnoj organizaciji (npr. plaćanje članarine, učešće u radu, prisustvo na sjednicama upravljačkih i stručnih tijela i sl.)

2.5. Aktivnosti ATCG u cilju potpisivanja EA MLA Sporazuma

Potpisivanje EA MLA Sporazuma je formalno priznanje da je rad nacionalnog akreditacionog tijela i nacionalni sistem akreditacije u potpunosti kompatibilan sa evropskim, tj. na istom nivou sa sistemima akreditacije drugih zemalja članica EU. Prema Uredbi Evropskog parlamenta i Savjeta (EC No. 765/2008), osim ostvarivanja punopravnog članstva u Evropskoj kooperaciji za akreditaciju (EA), nacionalna akreditaciona tijela su dužna ispuniti dodatne zahtjeve i potpisati multilateralni sporazum sa EA, tzv. EA MLA Sporazum.

ATCG je u periodu od 28. novembra do 3. decembra 2022. godine bilo predmet kolegijalnog ocenjivanja od strane tima evaluatora EA sa ciljem da se provjeri usklađenost uspostavljenog sistema akreditacije, organizacije i rada ATCG sa zahtjevima standarda ISO/IEC 17011:2017, odgovarajućim zahtjevima evropske regulative (Uredba (EC) 765/2008), kao i mandatornim dokumentima i smjernicama koje donose evropske i međunarodne organizacija za akreditaciju. Kolegijalno ocenjivanje (Peer evaluacija) od strane EA je realizovana dijelom u kancelarijama ATCG u Podgorici, dok je tim evaluatora EA dodatno osvjedočio 6 ocenjivanja koje je realizovalo ATCG na licu mjesta. Tim evaluatora EA je na osnovu nalaza konstatovao u načelu da je cjelokupni rad ATCG u skladu sa zahtjevima EA-2/02, da je stalno zaposleno osoblje ATCG ososobljeno i zadovoljavajuće tehnički kvalifikovano za funkcije i zadatke koje obavlja, te da postoji pristup dovoljnom broju visoko kvalifikovanih, iskusnih i kompetentnih eksternih tehničkih ocjenjivača i eksperata. Takođe, tokom evaluacije utvrđene su neusaglašenosti na koje je ATCG dužno da reaguje u smislu njihovog otklanjanja.

ATCG će u II kvartalu 2023. godine timu evaluatora EA dostaviti dokaze o realizaciji korektivnih mjera za otklanjanje svih neusaglašenosti utvrđenih prilikom evaluacije.

Nakon prihvatanja korektivnih mjera i zaključivanja neusaglašenosti, očekuje se da će shodno proceduri EA tim evaluatora preporučiti ATCG nadležnom komitetu EA (EA MAC) za potpisnika EA MLA Sporazuma u sljedećim šemama akreditacije: ispitne laboratorije (EN ISO/IEC 17025) uključujući laboratorije za medicinska ispitivanja (EN ISO 15189), kalibracione laboratorije (EN ISO/IEC 17025), kontrolna tijela (EN ISO/IEC 17020), sertifikaciona tijela za sisteme menadžmenta (EN ISO/IEC 17021-1) i sertifikaciona tijela za proizvode (EN ISO/IEC 17065).

Shodno navedenom, očekuje se da ATCG ostvari status potpisnika EA MLA Sporazuma do kraja 2023.godine.

Ukoliko se ispune svi uslovi za potpisivanje EA MLA sporazuma u 2023. godini, nakon toga ATCG će inicirati aktivnosti koje vode potpisivanju sličnih sporazuma na međunarodnom nivou, i to sa Međunarodnim forumom za akreditaciju - IAF MLA (u oblasti sertifikacije proizvoda i oblasti sertifikacije sistema menadžmenta) i sa Međunarodnom organizacijom za akreditaciju laboratorija - ILAC MRA (u oblasti ispitivanja, etaloniranja i kontrolisanja).

2.6. Jačanje administrativno-tehničkih kapaciteta ATCG

Pored direktora, ATCG trenutno ima osam stalno zaposlenih izvršilaca.

Imajući u vidu očekivano povećanje obima posla, visinu sredstava opredijeljenih Zakonom o budžetu za 2023. godinu, upražnjena radna mjesta iz Pravilnika o sistematizaciji i organizaciji radnih mjesta ATCG, kao i realne potrebe za angažovanjem novozaposlenih u narednom periodu, očekuje se da tokom 2023. godine u stalni radni odnos bude primljen jedan izvršilac koji bi bio raspoređen na radnom mjestu savjetnika u Službi za akreditaciju. Planira se izrada novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta gdje bi preciznije bili definisani uslovi i opisi poslova sistematizovanih radnih mjesta.

Neposredno nakon angažovanja novozaposlenih, nadležni rukovodioci će (uz saglasnost direktora ATCG) za svakog pojedinačno izraditi inicijalni Plan obuke i realizovati predviđene aktivnosti radi sticanja potrebnih znanja i vještina za obavljanje poslova iz njegove nadležnosti.

Imajući u vidu da rad i poslovanje ATCG u najvećoj mjeri počiva i zavisi od stručnosti i kompetentnosti stalno zaposlenih, u toku 2023. godine neophodno je nastaviti sa njihovim daljim stručnim usavršavanjem i obučavanjem. Svi zaposleni će tokom 2023. godine biti učesnici odgovarajućih stručnih obuka u trajanju od najmanje deset radnih dana po zaposlenom. Obuka će se sprovoditi u skladu sa *Planom obuke za 2023. godinu* koja je sastavni dio dokumentacije sistema menadžmenta.

Što se tiče ocjenjivača i tehničkih eksperata ATCG, Komisija za izbor i praćenje ocjenjivača će tokom 2023.godine nastaviti sa aktivnostima koji se odnose na izbor novih ocjenjivača/tehničkih eksperata kao i kandidata u ova zvanja, praćenja njihove kompetentnosti i održavanja i vođenja registra ocjenjivača/tehničkih eksperata ATCG. Posebna pažnja će se posvetiti povećanju broja ocjenjivača/tehničkih eksperata koji su iz Crne Gore, pa se tako tokom 2023. godine planira porast broja vodećih ocjenjivača za najmanje 3 vodeća ocjenjivača, te najmanje 2 tehnička ocjenjivača (npr. u oblasti hrane, građevinskih proizvoda, oblasti organske proizvodnje) i najmanje 1 tehničkog eksperta (npr. oblast geomehaničkih /građevinskih proizvoda).

Kada je riječ o obukama u organizaciji ATCG, tokom 2023.godine ATCG planira organizovanje i realizaciju sljedećih obuka:

- obuka na temu upoznavanja sa aktuelnim stanjem i budućim tendencijama razvoja akreditacije na evropskom nivou, koja je namijenjena stalno zaposlenim, članovima upravljačkih, stručnih i savjetodavnih tijela ATCG;
- najmanje 3 višednevne obuke po pojedinim šemama akreditacije, koje su namijenjene stalno zaposlenima, članovima stručnih tijela ATCG (npr. Komisije za akreditaciju i nadležnog tehničkog komiteta), kao i ocjenjivačima/tehničkim ekspertima i kandidatima u ova zvanja.
- najmanje 4 praktične obuke za ocjenjivače/tehničke eksperte i kandidate u ova zvanja prilikom čega bi oni na licu mjesta posmatrali stvarno ocjenjivanje koje realizuju ocjenjivački timovi drugih nacionalnih akreditacionih tijela nad svojim tijelima za ocjenjivanje usaglašenosti
- studijska posjeta predstavnika ATCG drugom nacionalnom akreditacionom tijelu u cilju poređenja rada i razmjene iskustva
- najmanje jedna obuka na temu harmonizacije rada ocjenjivača/tehničkih eksperata
- najmanje 2 obuke na temu upoznavanja ocjenjivača/tehničkih eksperata sa važećim nacionalnim zakonodavstvom u predmetnoj oblasti.

Shodno mogućnostima i potrebama, tokom 2023. godine ATCG će delegirati svoje predstavnike za učešće na eksternim obukama koje su od značaja za rad ATCG, kao što su na primjer:

- obuke u vezi sa novim izdanjem standarda koji se odnosi na akreditaciju medicinskih laboratorija (ISO 15189:2022)
- obuke u vezi sa smjernicama za proizvodnju, preradu, obilježavanje i marketing organski proizvedene hrane i nove trendove Uredbe (EU) 2018/848 Evropskog parlamenta i savjeta od 30.maja 2018 (koja je bila planirana ali ne i realizovana u prethodnoj godini)
- obuke u vezi sa akreditacijom sertifikacionih tijela koja obavljaju sertifikaciju sistema menadžmenta bezbjednošću informacijama (ISO/IEC 27006:2015), odnosno sertifikaciju sistema menadžmenta bezbjednošću hrane (serija standarda ISO/IEC 22003)
- druge obuke od značaja za rad i razvoj ATCG a koje organizuju evropske i međunarodne organizacije za akreditaciju, nacionalna akreditaciona tijela drugih država, ili druge kompetentne organizacije/ institucije.

ATCG za sada nema razvijen i uspostavljen softverski sistem koji bi doprinio poboljšavanju efektivnosti i efikasnosti njegovog rada i pružio podršku poslovnim procesima i aktivnostima ATCG. Takav softverski sistem bi između ostalog:

- omogućio elektronsko upravljanje internim i eksternim dokumentima (npr. ulazna i izlazna pošta, donošenje dokumenata, izmjene dokumenata, povlačenje dokumenata, informacije o verzijama dokumenata i njihovoj distribuciji, arhiviranje dokumenata, pristup dokumentima i sl.) kao i elektronsko upravljanje zapisima koji su nastali tokom realizacije pojedinih aktivnosti ATCG.
- pružio podršku upravljačkim procesima (npr. planiranju, definisanju radnih zadataka, utvrđivanju rokova, praćenju realizacije aktivnosti, odlučivanju, izvještavanju i sl.)
- pružio podršku procesu akreditacije (npr. praćenjem i dokumentovanjem postupka akreditacije kroz sve faze procesa, podrškom u izradi i ažuriranju programa akreditacije zasnovano na riziku, olakšanjem komunikacije sa korisnikom i ocjenjivačkim timom, generisanjem dokumenata i informacija potrebnih za odlučivanje u vezi sa predmetom, izradom sertifikata o akreditaciji sa pratećim obimom akreditacije, arhiviranjem predmeta akreditacije i sl).
- omogućio formiranje i održavanje baza podataka (npr. registra ocjenjivača, registra akreditovanih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti i sl.)
- pružio podršku upravljanju ljudskim resursima, upravljanja finansijama i sl.
- napravice se elektronska baza podataka već postojeće dokumentacije
- razmatraće se softversko rešenje koje bi podrazumjevalo implementaciju podstojeće baze podataka (prethodno konvertovane hard verzije u elektronsku)
- omogućiti će se uvid u kompletan work flow zaposlenima koji imaju omogućen administratorski prilaz

Takođe, treba voditi računa da softverski sistem bude korisnički orjentisan, pogodan za upotrebu, da ne zavisi od broja korisnika, modularan (tj. da se sastoji od više međusobno povezanih programskih modula) i da ima vezu sa ATCG web portalom.

Razvoj softverskog sistema je veoma zahtjevan i složen projekat koji se u načelu sastoji iz više razvojnih faza, kao što su npr. analiza poslovnih procesa i aktivnosti, analiza potreba i očekivanja korisnika, modeliranje softverskog sistema (sa definisanjem modula i međusobnih interakcija), izrada softverskog rješenja, puštanje u probni rad modela, korekcije i poboljšavanja modela, obuka za korisnike, konačno puštanje u rad, održavanje softverskog sistema i njegova stalna poboljšavanja.

Tokom 2023.godine, ATCG će realizovati niz pripremnih aktivnosti koje vode instaliranju softverskog sistema. Te aktivnosti će se odnositi na analizu poslovnih procesa/aktivnosti

ATCG kao i potreba i očekivanja budućih korisnika softverskog sistema, na sagledavanje iskustava i rješenja koja su uspostavila druga nacionalna akreditaciona tijela, te na utvrđivanje mogućnosti da se iskoristi neko već postojeće rješenje zbog optimizacije troškova, koje bi se zatim prilagodilo potrebama ATCG i do zadnjeg kvartala kalendarske godine softver instalirao.

2.7. Odnosi sa zainteresovanim stranama

U cilju promocije akreditacije i motivacije da uđu u proces akreditacije, ATCG će tokom 2023. godine nastaviti ostvarivanje direktnih kontakata sa predstavnicima organizacija koje su potencijalni kandidati za akreditaciju.

U cilju promocije akreditacije i podizanja svijesti o ulozi i značaju akreditacije kod zainteresovanih strana, ATCG će tokom 2023. godine realizovati:

- najmane tri okrugla stola po opštim i/ili specifičnim temama akreditacije od značaja za zainteresovane strane (npr. akreditacija laboratorija za ispitivanje, akreditacija medicinskih laboratorija, akreditacija verifikatora emisija gasova staklene bašte i sl.).
- najmanje dva promotivna događaja kojim se afirmiše akreditacija i uloga ATCG (npr. povodom međunarodnog dana akreditacije, povodom dana ATCG i sl.)
- u slučaju potpisivanja EA MLA Sporazuma do kraja 2023.godine, jedan promotivni događaj navedenog dostignuća ATCG i njegovog značaja za akreditovana tijela, državu i društvo u cjelini.

ATCG će tokom 2023. godine nastaviti da podstiče akreditovane organizacije i druge zainteresovane strane da uzmu učešća u anonimnoj anketi koja je trajno objavljena na web portalu ATCG. U trećem kvartalu 2023. godine ATCG će realizovati jednodnevnu radionicu sa ciljem prikupljanja podataka o zadovoljstvu zainteresovanih strana i njihovim daljim potrebama i očekivanjima u pogledu akreditacije. Informacije o zadovoljstvu i potrebama zainteresovanih strana dobijene iz navedenih izvora biće predmet analize najvišeg rukovodstva i poslužiće kao smjernice za dalja poboljšavanja.

Takođe se očekuje da će ATCG preko Savjeta za akreditaciju dobijati dodatne inpute po pitanju potreba i očekivanja zainteresovanih strana.

U slučaju postojanja jasnih indicija sa tržišta, ili u slučaju formalne inicijative od zainteresovanih strana za razvojem novih usluga akreditacije, ATCG će (kada se to pokaže opravdano i izvodljivo) shodno uspostavljenoj proceduri pokrenuti postupak razvoja novih šema akreditacije ili proširenja postojećih šema na nove oblasti akreditacije.

Takođe, tokom 2023.godine ATCG će nastaviti da ostvaruje komunikaciju sa zainteresovanim stranama i blagovremeno odgovarati na upite iz područja akreditacije i rada ATCG kao i ispunjavati obaveze koje proističu iz Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Tokom 2023. godine ATCG će nastaviti sa održavanjem i ažuriranjem javnog Registra akreditovanih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, kao i informisanjem javnosti o suspendovanim i povučeni akreditacija. Takođe putem web portala ATCG javnosti će biti dostupne relevantne informacije vezane za akreditaciju i rad ATCG.

2.8. Saradnja ATCG sa organima državne uprave i drugim institucijama, organizacijama i udruženjima

Prilikom usvajanja zakonskih i podzakonskih akata, a kada je potrebno predvidjeti akreditaciju i/ili postupke ocjenjivanja usaglašenosti, veoma je važno ostvariti saradnju između ATCG-a i nadležnih organa državne uprave.

U toku 2023. godine, ATCG će po potrebi i po zahtjevu participirati i saradivati sa resornim ministarstvima u postupku pripreme nacionalnog zakonodavstva, kao i u postupku ovlašćivanja/imenovanja kroz pružanje relevantnih informacija. Bliska i čvrsta saradnja između državnih organa - donosioca propisa i ATCG je važna kako bi se olakšalo i omogućilo da usluge koje pružaju ATCG i njegova akreditovana TOU, zadovoljavaju potrebe i očekivanja organa vlasti. Između ostalog, cilj ove saradnje je da se principi koji su usvojeni Zakonom o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti proizvoda, a koji je krovni zakon za preuzimanje direktiva novog pristupa EU, primijene i u drugim oblastima u kojima država propisuje obavezno ocjenjivanje usaglašenosti.

Predstavnici ATCG će tokom 2023. godine nastaviti sa učešćem u radnoj grupi Ministarstva ekonomskog razvoja na realizaciji Programske linije za uvođenje međunarodnih standarda, kao i Komisije za akreditaciju medicinskih ustanova koju je obrazovalo Ministarstvo zdravlja.

Takođe, ATCG će u toku 2023. godine nastaviti saradnju sa nadležnim organima državne uprave i dati svoj puni doprinos u aktivnostima koje se tiču procesa pristupanja Crne Gore EU, a odnose se na oblast akreditacije i ocjenjivanja usaglašenosti. Tu se prevashodno misli na učešće u aktivnostima ažuriranja i sprovođenja Programa pridruživanja Crne Gore Evropskoj Uniji (PPCG), redovnu izradu priloga Izvještaju EK o napretku Crne Gore, redovnu pripremu materijala i učešće na sastancima Pododbora za trgovinu, industriju, carine, poreze kao i učešće na sastancima Radne grupe za Poglavlje 1 – Slobodan protok robe.

Tokom 2023. godine ATCG će nastaviti/uspostaviti saradnju sa drugim relevantnim nacionalnim institucijama, organizacijama i udruženjima u cilju stvaranja sinergije za jačanje nacionalnog sistema akreditacije i na obostranu korist. Tu se prevashodno misli na saradnju sa drugim institucijama infrastrukture kvaliteta. Takođe, predstavnici ATCG će tokom 2023. godine nastaviti sa učešćem u radu Koordinacionog odbora Privredne komore Crne Gore.

Tokom 2023. godine, shodno potrebama i mogućnostima, predstavnici ATCG će prisustvovati konferencijama, savjetovanjima i skupovima koje se odnose ili tangiraju teme akreditacije ili ocjene usaglašenosti, a koje organizuju organi državne uprave, stručna udruženja, zdravstvene institucije, institucije infrastrukture kvaliteta kao i druge institucije/organizacije sa teritorije Crne Gore ili inostranstva.

Planira se saradnja sa Direktoratom za konkurentnost bude intezivnija u cilju unapređenja i uređenja crnogorskog tržišta kroz prepoznavanje akreditacije kao sredstva potvrđivanja kompetentnosti tijelima za ocjenu usaglašenosti.

2.9. Bilateralna saradnja sa nacionalnim akreditacionim tijelima drugih država

U toku 2023. godine, a na osnovu prethodno potpisanih bilateralnih sporazuma o poslovno-tehničkoj saradnji, ATCG će nastaviti saradnju sa nacionalnim akreditacionim tijelima zemalja regiona. Saradnja će uključivati razmjenu informacija, iskustva, ocjenjivača, organizovanje zajedničkih skupova, obuka i sl.

Očekuje se da tokom 2023. godine ATCG ostvari sličnu saradnju i sa drugim nacionalnim akreditacionim tijelima na obostranu korist i potpiše nove bilateralne sporazume o poslovno-tehničkoj saradnji.

Planira se posjeta od strane upravljačkih struktura ATCG Akreditacionom tijelu Danske i Norveške zbog razmjene iskustava po pitanju jačanja kadrovske strukture i bilateralne saradnje.

2.10. Učešće u planiranju i realizaciji projekata tehničke pomoći

U toku 2023. godine, ATCG će učestvovati u pripremi i realizaciji projekata tehničke pomoći namijenjenih daljem razvoju i jačanju sistema akreditacije i infrastrukture kvaliteta u Crnoj Gori.

Očekuje se da projekat IPA 2020 pod nazivom “Increasing the capacity of institutions harmonising and implementing of EU acquis in the area of Competitiveness and Innovation”, a čiji se jedan od korisnika ATCG kao nacionalno akreditaciono tijelo, otpočne sa realizacijom aktivnosti početkom 2023. godine. U okviru ovog projekta, a za potrebe jačanja administrativno-tehničkih kapaciteta ATCG, predviđena je realizacija više obuka namijenjenih jačanju kompetentnosti zaposlenih, članova stručnih tijela i ocjenjivača. Takođe su predviđene aktivnosti koje imaju za cilj afirmaciju akreditacije i njenog značaja kod zainteresovanih strana.

Tokom 2023. godine, ATCG će nastaviti da daje svoj doprinos planiranju budućih projekata finansiranih kroz IPA fondove kroz aktivno učešće u aktivnostima programiranja Instrumenta pretpristupne podrške EU za oblast konkurentnost i inkluzivni rast (IPA III perspektiva).

Pored navedenog, očekuje se da ATCG shodno svojim razvojnim potrebama tokom 2023. godine dodatno aplicira i za druge projekte tehničke pomoći, kao što su projekti pomoći bilateralnog karaktera, TAIEX projekti ili drugi projekti sličnog karaktera i namjene.

3. PRAĆENJE SPROVOĐENJA PROGRAMA RADA

U opštim načelima za funkcionisanje nacionalnih akreditacionih tijela prema Uredbi (EZ) br. 765/2008, čl 4. stv. 9., zahtjeva se da „Svaka država članica osigurava da njeno nacionalno akreditaciono tijelo ima odgovarajuće finansijske i ljudske resurse za pravilno izvođenje svojih zadataka, uključujući ispunjavanje posebnih zadataka kao što je rad na evropskoj i međunarodnoj saradnji u akreditaciji i djelatnostima koje su potrebne za potporu javne politike“.

Za ispunjenje gore definisanog načela Akreditaciono tijelo mora da ima:

- finansijsku stabilnost,
- kontinuiranu edukaciju osoblja u skladu s potrebama,
- stabilne i adekvatne radne uslove.

Navedeni ciljevi, osim prethodnog propisivanja koraka koje vode ka njihovom ostvarivanju se mogu pratiti i kroz definisanje rezultata koji se žele ostvariti do kraja 2023. godine kvartalno, polugodišnje ili godišnje zavisno od vrste cilja uz utvrđivanje i navođenje indikatora i izvora verifikacije pomoću kojih se može mjeriti stepen efikasnosti preduzetih aktivnosti:

Akreditacija tijela za ocjenu usaglašenosti

- **Indikatori:** Broj sprovedenih postupaka početne akreditacije (4), broj sprovedenih redovnih nadzornih posjeta (21) i ponovnog ocjenjivanja (14), broj akreditovanih tijela za ocjenu usaglašenosti (41), uspješnost učešća akreditovanih laboratorija u međulaboratorijskim poređenjima i PT šemama i sl.
- **izvori verifikacije:** Registar akreditovanih tijela za ocjenu usaglašenosti, godišnji izvještaji o radu ATCG-a, izvještaji generisani tokom EA MLA “peer evaluation” ocjenjivanja, izvještaji sa učešća akreditovanih laboratorija u međulaboratorijskim poređenjima i PT šemama i sl.

U slučaju vanrednih okolnosti, koje su izvan kontrole ATCG, usljed čega je ATCG privremeno spriječeno u dosljednom sprovođenju i primjeni dokumenata da sprovodi redovnu nadzornu posjetu na propisani način, ATCG će se za aktivnosti predviđene fazom ocjenjivanja na licu mjesta odlučiti na razuman opseg aktivnosti ocjenjivanja drugim tehnikama kojima će moći utvrditi kompetentnost TOU i ispunjavanje kriterijuma akreditacije.

Aktivnosti ATCG u cilju potpisivanja EA MLA Sporazuma

- **indikatori:** Status ATCG u vezi sa EA MLA u oblasti akreditacije za sve šeme akreditacije (ISO 17025, ISO 17020, ISO 17021-1, ISO 15189, ISO17065)
- **izvori verifikacije:** Izvještaji EA o realizovanoj ocjenjivačkoj posjeti i oblastima akreditacije koje su obuhvaće relevantnim sporazumom i sl.

Održavanje i sticanje statusa punopravnog i pridruženog članstva ATCG u EA , ILAC i IAF

- **indikatori:** Status članstva ATCG u EA , ILAC i IAF organizacijama
- **izvori verifikacije:** Izvještaji EA, ILAC i IAF o članovima i njihovom statusu članstva . i sl.

Jačanje kompetentnosti osoblja koje je angažovano na poslovima akreditacije u ATCG

- **indikatori:** Broj radnih dana namijenjenih obuci zaposlenih i angažovanih u ATCG u Planu obuka za 2023. godinu 10 radnih dana po zaposlenom, efektivnost sprovedene obuke, broj novih vodećih ocjenjivača (3), broj novih tehničkih eksperata (1), broj novih tehničkih oscenjivača (1)
- **izvori verifikacije:** godišnji izvještaji o radu ATCG-a, izvještaji generisani tokom EA MLA “peer evaluation” ocjenjivanja, izvještaji o sprovedenim obukama za zaposlene, sertifikati sa obuke, lista ocjenjivača i eksperata ATCG

Jačanje kompetentnosti zaposlenih, članova upravljačkih, savjetodavnih i stručnih tijela ATCG

- **indikatori:** Broj radionica, seminara i obuka namijenjenih članovima radnih tijela (3 višednevne), 4 praktične obuke za ocjenjivače/tehničke eksperte I kandidate za ova zvanja, 1 obuka ta temu harmonizacije rada ocjenjivača/tehničkih eksperata . 2 obuke na temu upoznavanja ocjenjivača/tehničkih eksperata sa važećim nacionalnim

zakonodavstvom obuke u vezi novih izdanja standarada kao i obuke u vezi sertifikacije Sistema menadžmenta bezbjednoscu informacijama

- **izvori verifikacije:** godišnji izvještaji o radu ATCG-a, izvještaji generisani tokom EA MLA “peer evaluation” ocjenjivanja, izvještaji sa radionica, seminara i obuka namijenjenih članovima radnih tijela i sl.

Posjete akreditacionim tijelima u regionu u cilju razmjene iskustava na poljudigitalizacije akreditacionog procesa u cilju pronalaska optimalnog rješenja prilikom definisanja zahtjeva za potrebe izrade softvera koji se planira instalirati u zadnjeg kvartalu kalendarske godine

- **indikator:** Realizovati minimum tri posjete akreditacionim tijelima u regionu (Srbija, Makedonija, BiH ili Hrvatska)
- **izvori verifikacije:** godišnji izvještaji o radu ATCG-a I zapisnik sa održanih sastanaka

Promocija akreditacije u organizacijama koje su TOU ili u okviru svoje organizacije imaju TOU da njihovu kompetentnost dokažu akreditacijom

- **indikator:** Broj ostvarenih promocija akreditacije – minimum deset u potencijalnim TOU
- **izvori verifikacije:** Zapisnik sa održanih promocija verifikovan od strane prisutnog predstavnika TOU

Jačanje administrativno-tehničkih kapaciteta ATCG

- **indikator:** pokretanje postupka javne nabavke za kupovinu i instalaciju softverskog sistema , zasnivanje radnog odnosa savjetnika u sluzbu akreditacije
- **izvori verifikacije:** instaliran softver, ugovor o radu novoprimljenog savjetnika

Promovisanje akreditacije

- **indikator:** Organizovanje okruglih stolova po opštim i/ili specifičnim temama akreditacije (3), promotivni događaji kojima se afirmise akreditacija i uloga ATCG (2), promocija potpisivanja EA MLA sporazuma (1) , štampani materijal u vidu brošure ili biltena
- **izvori verifikacije:** Godišnji izvještaji o radu ATCG-a

Jačanje međunarodne saradnje u oblasti akreditacije

- **indikator:** Broj i vrsta aktivnosti evropskih i međunarodnih organizacija za akreditaciju na kojima su učestvovali predstavnici ATCG-a (14), broj dokumenata evropskih i međunarodnih organizacija za akreditaciju u čijem je razvoju i donošenju učestvovao ATCG
- **izvori verifikacije:** Godišnji izvještaji o radu ATCG-a, izvještaji sa prisustva sastancima upravljačkih i stručnih tijela evropskih/međunarodnih organizacija za akreditaciju

Ostvarivanje bilateralne saradnje ATCG sa nacionalnim akreditacionim tijelima drugih država, a naročito onih iz zemalja regiona

- **indikatori:** Broj i predmet sporazuma o bilateralnoj saradnji između ATCG i drugih nacionalnih akreditacionih tijela (2), broj i vrsta realizovanih zajedničkih aktivnosti
izvori verifikacije: Godišnji izvještaji o radu ATCG-a, potpisani sporazumi o bilateralnoj saradnji sa nacionalnim akreditacionim tijelima drugih država, izvještaji o sprovedenim zajedničkim aktivnostima ostvarenim rezultatima i sl.

Oснаživanje korišćenja akreditacije u kreiranju i sprovođenju javnih politika

- **indikatori:** Broj i vrsta zajedničkih aktivnosti resornih ministarstava i ATCG-a na pripremi nacionalnog zakonodavstva
- **izvori verifikacije:** Evidencija o učešću predstavnika ATCG u radnim grupama za pripremu nacionalnog zakonodavstva, evidencija o komentarima ATCG-a na nacrtu zakona i podzakonskih akata, lista nacionalnog zakonodavstva koje se poziva na akreditaciju i sl.

Praćenje i evaluaciju rada ATCG u skladu sa ovim Programom vršiće Upravni odbor ATCG kvartalno, polugodišnje ili godišnje zavisno od vrste cilja uz utvrđivanje i navođenje indikatora i izvora verifikacije pomoću kojih se može mjeriti stepen efikasnosti preduzetih aktivnosti.

U Podgorici, 30.01.2022. godine

AKREDITACIONO TIJELO
Crne Gore

**IZVJEŠTAJ O RADU
AKREDITACIONOG TIJELA CRNE GORE
ZA 2022. GODINU**

Mart, 2023.

Sadržaj

1. UVOD.....	3
2. REALIZACIJA AKTIVNOSTI	3
2.1. Akreditacija tijela za ocjenjivanje neusaglašenosti	4
2.2. Aktivnosti ATCG u cilju potpisivanja EA MLA Sporazuma	6
2.3. Odnosi sa zainteresovanim stranama.....	8
2.4. Saradnja ATCG sa organima državne uprave i drugim institucijama, organizacijama i udruženjima	10
2.5. Jačanje administrativno-tehničkih kapaciteta	12
2.6. Ispunjavanje obaveza koje proističu iz članstva ATCG u evropskim i međunarodnim organizacijama za akreditaciju.....	14
2.7. Bilateralna saradnja sa nacionalnim akreditacionim tijelima drugih država.....	15
2.8. Učešće u planiranju i realizaciji projekata tehničke pomoći	16
2.9. Ostale aktivnosti	16
3. PRAĆENJE SPROVOĐENJA PROGRAMA RADA.....	17

1. UVOD

Vlada Crne Gore je osnovala Akreditaciono tijelo Crne Gore (ATCG) kao jedino nacionalno akreditaciono tijelo koje obavlja poslove akreditacije tijela za ocjenjivanje usaglašenosti vodeći se principima nezavisnosti, nepristrasnosti i objektivnosti. Odgovornosti i zadaci ATCG su jasno razdvojeni od odgovornosti i zadataka drugih nacionalnih organa. Predlaganjem godišnjeg zakona o budžetu, Osnivač učestvuje u obezbeđivanju potrebnih sredstava za nesmetano funkcionisanje ATCG (uključujući i sredstva koja se odnose na članstvo i učešće ATCG u radu evropskih i međunarodnih akreditacionih organizacija). Osnivač nije uključen u proces akreditacije tela za ocjenjivanje usaglašenosti, ni u ocjenjivanje ni u odlučivanje o akreditaciji. U ime osnivača, ministarstvo nadležno za infrastrukturu kvaliteta vrši nadzor nad radom ATCG u obavljanju poslova utvrđenih zakonom.

ATCG je neprofitna organizacija i radi izbjegavanja sukoba interesa nema vlasnička prava ili druge finansijske ili upravljačke interese u tijelima za ocjenjivanje usaglašenosti. Opšta akta koja regulišu poslovanje ATCG-a, godišnji program rada, godišnji izvještaj o radu, Registar akreditovanih tijela sa obimima akreditacija i druge relevantne informacije dostupne su javnosti. ATCG svoju djelatnost obavlja u skladu sa Zakonom o akreditaciji („Sl. list CG“, br. 54/09 i 43/2015), i Odlukom o osnivanju Akreditacionog tijela Crne Gore („Sl. list CG“, br. 21/07) , Statutom Akreditacionog tijela Crne Gore kao i internim pravilima akreditacije i procedurama ATCG.

ATCG svoju djelatnost obavlja poštujući zahtjeve standarda *MEST EN ISO/IEC 17011 – Ocjenjivanje usaglašenosti – Opšti zahtjevi za akreditaciona tijela koja akredituju tijela za ocjenjivanje usaglašenosti* i poštujući pravila evropskih i međunarodnih organizacija iz oblasti akreditacije (EA, ILAC i IAF).

2. REALIZACIJA AKTIVNOSTI

Ovaj Izvještaj o radu je usklađen sa Programom rada za 2022.g. odnosno sa dokumentima sistema upravljanja ATCG, te sa zahtjevima međunarodnog standarda za akreditaciona tijela MEST EN ISO/IEC 17011, uputstvima i preporukama međunarodnih organizacija za akreditaciju: Evropske organizacije za akreditaciju (EA), Međunarodne organizacije za akreditaciju laboratorija (ILAC) i Međunarodnog akreditacijskog foruma (IAF), i obuhvata:

- Realizaciju aktivnosti akreditacije tijela za ocjenjivanje usaglašenosti,

- Aktivnosti ATCG u cilju potpisivanja EA MLA Sporazuma;
- Jačanje administrativno-tehničkih kapaciteta ATCG;
- Odnose sa zainteresovanim stranama;
- Saradnju ATCG sa organima državne uprave i drugim institucijama, organizacijama i udruženjima
- Ispunjavanje obaveza koje proističu iz članstva ATCG u evropskim i međunarodnim organizacijama za akreditaciju
- Bilateralnu saradnju sa nacionalnim akreditacionim tijelima drugih država
- Učešće u planiranju i realizaciji projekata tehničke pomoći

2.1. Akreditacija tijela za ocjenjivanje usaglašenosti

Krajem 2022.godine, u nacionalnom sistemu akreditacije se nalazi ukupno 41 tijelo za ocjenjivanje usaglašenosti (TOU) sa aktivnim statusom akreditacije i dva tijela za ocjenu usaglašenosti koja se nalaze pod suspenzijom (jedna laboratorija za ispitivanje i jedno kontrolno tijelo). Od ukupnog broja tijela za ocjenu usaglašenosti sa aktivnim statusom su 24 laboratorije za ispitivanje, 2 laboratorije za etaloniranje, 2 medicinske laboratorije, 7 kontrolnih tijela, 3 sertifikaciona tijela za sertifikaciju proizvoda i 3 sertifikaciona tijela za sertifikaciju sistema menadžmenta.

U toku 2022.godine povučene su tri (3) dodijeljene akreditacije laboratorijama koje su bile u statusu dobrovoljne suspenzije za ukupan obim akreditacije iz razloga privremene spriječenosti (finansijska nestabilnost kod jedne laboratorije i namjensko formiranje dvije laboratorije za potrebe praćenja izgradnje autoputa) da obavljaju akreditovane poslove ocjenjivanja usaglašenosti. Uz poštovanje kriterijuma za akreditaciju, budući da se nijesu stekli uslovi za prekid suspenzije, ATCG je povuklo akreditaciju u cjelokupnom obimu sljedećim tijelima:

Centralna putna laboratorija d.o.o Veternik dio stranog društva Podgorica Bioče b.b., Podgorica, akreditacioni broj Li 16.24

Laboratorijski putni centar d.o.o Novi Sad-predstavništvo u Crnoj Gori, Podgorica d.s.d , ulica Zetskih vladara bb, Podgorica, akreditacioni broj Li 16.25

Kako je pravilima ATCG PA.01 Pravila akreditacije propisano da ATCG može povući dodjeljenu akreditaciju zbog neispunjavanja kriterijuma za akreditaciju ili nepoštovanja ugovornih i drugih obaveza akreditovanog tijela za ocjenjivanje usaglašenosti i kako je od strane Global Control d.o.o. Nikšić došlo do kršenja članova 6 i 14 Ugovora o akreditaciji br 0111 (dj br ATCG 12-218 od 24.03.2021.), ATCG je postupilo u skladu sa t 4.13.2 PA.01 Pravila akreditacije i realizovalo povlačenje akreditacije Global Control d.o.o. Nikšić, Ul. Podgorički put bb Nikšić akreditacioni broj Li21.32.

U toku 2022. godine, shodno Planu redovnih nadzornih aktivnosti i ponovnog ocjenjivanja akreditovanih organizacija i u skladu sa uspostavljenim programima ocjenjivanja za svako akreditovano tijelo posebno, ATCG je sprovelo četiri (4) ponovna ocjenjivanja u cilju obnavljanja akreditacije odnosno produženja trajanja sertifikata o akreditaciji tijelima za ocjenjivanje

usaglašenosti, dvadeset devet (29) redovnih nadzornih ocjenjivanja u okviru kojih su se u nekim slučajevima realizovala i proširenja obima akreditacije.

Cilj koji je ATCG trebalo da ostvari u 2022. godini je realizacija Programa rada za 2022. godinu u utvrđenim rokovima i u skladu sa pravilima i procedurama ATCG.

Ograničenja u ostvarivanju cilja uspostavljenog Programom za 2022. u dijelu ocjenjivanja za potrebe nadzornih aktivnosti je implementacija nove verzije standarda MEST EN ISO 17011 koja je otpočela u prvom kvartalu 2022.

Naime tačka 7.9.2 MEST EN ISO 17011 zahtjeva primjenu programa ocjenjivanja za ocjenjivanje aktivnosti tijela za ocjenjivanje usaglašenosti tokom ciklusa akreditacije kako bi se obezbjedilo da se aktivnosti ocjenjivanja usaglašenosti koje su reprezentativne za obim akreditacije ocjenjuju na relevantnim lokacijama tokom ciklusa akreditacije, te da se prilikom uspostavljanja programa ocjenjivanja, razmatraju faktori, kao što su, između ostalog, znanja koje je akreditaciono tijelo steklo u vezi sa sistemom menadžmenta tijela za ocjenjivanje usaglašenosti i aktivnostima, i sa performansama tijela za ocjenjivanje usaglašenosti.

Izradom Programa ocjenjivanja za svako tijelo posebno uzimajući u obzir složenost obima akreditacije, nivo kompetencije, obim i učestalost usluga koje se pružaju klijentima tj. broj certifikata, izvještaja o ispitivanju, kontrolisanju, sertifikaciji, složenost i kritičnost spoljnih (pravnih) zahtjeva i pravila (nacionalna regulativa i EU regulativa) za određeni sektor (npr. raznolikost regulatornih tekstova i zahtjeva), prethodnu "istoriju" efektivnog i brzog uklanjanja neusaglašenosti, prethodnu "istoriju" u sprovođenju djelotvorne analize uzroka u odnosu na značajne neusaglašenosti u prethodnom periodu, kao i prethodni učinak u aktivnostima spoljnog praćenja validnosti rezultata (npr. ispitivanje osposobljenosti ili međulaboratorijske uporedbe), kao i kretanje i migracije na spisku osoblja TOU-a, konstatovano je da se kod tri, planom predviđena tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, ocjenjivanje treba odložiti za 2023. godinu.

Time je mjerljivi cilj predviđen ovim dijelom tačke 2.4 Akreditacija tijela za ocjenu usaglašenosti Programa rada za 2022. godinu ispunjen.

Akreditaciono tijelo je planiralo da nakon obavljene promocije i organizovanih sastanaka sa potencijalnim klijentima u 2022. godini realizuje sedam (7) početnih akreditacija i na taj način u sistem akreditacije uvede nova tijela za ocjenu usaglašenosti.

Postupak ocjenjivanja za potrebe početne akreditacije, tokom 2022. godine sprovedeno je za dva tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, i to:

- **Crnogoraput A.D**, Zetskih vladara 5, Podgorica, sektor TPA
- **Agro - Control d.o.o** Filipa Lainovića 1, Podgorica Sertifikaciono tijelo za proizvode

Širenje mreže akreditacije u dijelu medicinskih ispitivanja (planirane početne akreditacije za 5 medicinskih laboratorija), je imalo uporište u članu 158 Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Sl. list

CG", br. 3/2016, 39/2016, 2/2017, 44/2018, 24/2019 - dr. zakoni, 82/2020 i 8/2021) koji propisuje da ukoliko zdravstvena ustanova raspolaže laboratorijskim kapacitetima, izdavanju sertifikata obavezno prethodi akreditacija zdravstvene ustanove, od strane Akreditacionog tijela Crne Gore, u skladu sa posebnim zakonom i relevantnim međunarodnim standardima.

Međutim, postupak ocjenjivanja rada zdravstvene ustanove na osnovu primjene optimalnog nivoa utvrđenih standarda rada u određenoj oblasti zdravstvene zaštite, odnosno grani medicine, nije započeto u 2022. od strane Ministarstva zdravlja, te je isto predstavljalo ograničavajući faktor u realizaciji uspostavljenog cilja.

2.2. Aktivnosti ATCG u cilju potpisivanja EA MLA Sporazuma

Potpisivanje EA MLA Sporazuma je formalno priznanje da je rad nacionalnog akreditacionog tijela i nacionalni sistem akreditacije u potpunosti kompatibilan sa evropskim, tj. na istom nivou sa sistemima akreditacije drugih zemalja članica EU.

Prema Uredbi Evropskog parlamenta i Savjeta (EC No. 765/2008), osim ostvarivanja punopravnog članstva u Evropskoj kooperaciji za akreditaciju (EA) (ATCG je dobilo status punopravnog članstva u EA 2011.g.), nacionalna akreditaciona tijela su dužna ispuniti dodatne zahtjeve i potpisati multilateralni sporazum sa EA, tzv. EA MLA Sporazum.

Zaposleni u Službi za akreditaciju zajedno sa zaposlenima u službi za međunarodnu saradnju i razvoj su tokom I kvartala 2022. godine radili na otklanjanju neusaglašenosti (5 neusaglašenosti) utvrđenih tokom predocjenjivačke posjete EA (pre-evaluation) realizovane u periodu od 23-26. novembra 2021. godine. Nakon dostavljanja dokaza od strane ATCG o preduzetim korektivnim mjerama za otklanjanje utvrđenih neusaglašenosti, EA MAC komitet (komitet EA nadležan za EA MLA Sporazum) je dana 5. aprila 2022. godine donio odluku da se proces kolegijalnog ocjenjivanja (peer evaluacije) može nastaviti sa organizacijom i realizacijom inicijalnog ocjenjivanja ATCG na licu mjesta.

Tokom III i IV kvartala 2022.godine zaposleni su intenzivno radili na pripremi, organizaciji i realizaciji inicijalnog ocjenjivanja ATCG od strane EA, a koje je od strane tima EA Peer evaluatora realizovano u periodu od 28.11.2022. – 02.12.2022. godine. Peer evaluacija je sprovedena u skladu sa dokumentom EA-2/02 EA Procedure for the evaluation of a National Accreditation Body.

ATCG je u periodu od 28. Novembra do 3.12.2022. godine bio predmet „kolegijalnog ocjenjivanja“ tima ocjenjivača EA sa ciljem da se provjeri usklađenost uspostavljenog sistema akreditacije u Crnoj Gori sa zahtjevima standarda ISO/IEC 17011, odgovarajućim zahtjevima evropske regulative (Uredba (EC) 765/2008), kao i smjernicama i uputstvima međunarodnih organizacija za akreditaciju (ILAC P 10, ILAC P 14, ILAC P 15, IAF MD 15 I td) .

Peer evaluacija je realizovana dijelom u kancelarijama ATCG u Podgorici, dok je tim peer evaluatora dodatno osvjedočio u šest (6) ocjenjivanja koje je realizovalo ATCG na licu mjesta

- Institut za javno zdravlje Crne Gore, u trajanju od 2 dana (ponovno ocjenjivanje)- peer evaluator Karolina Jablanoska Litvanija
- Zavod za metrologiju Crne Gore prvo redovno ocjenjivanje - peer evaluator Giulia Suriani, Italija
- JZU Dom zdravlja Podgorica /drugo redovno ocjenjivanje- peer evaluator Livia Kijovska, Slovačka
- Institut za razvoj i istraživanja u oblasti zaštite na radu peer evaluator Georgios Kallergis Grčka
- Monteorganica d.o.o. peer evaluator Geert De Poorter Belgija
- INSTITUT ZA GRAĐEVINARSTVO peer evaluator D.O.O. Geert De Poorter Belgija
- MONTECERT d.o.o prvo redovno nadzorno ocjenjivanje peer evaluator Eva Cerna Češka

Tuija Sinervo iz Finske je u svojstvu vodećeg ocjenjivača i vođe tima.

Cilj posjete je bio da se provjeri da li se ATCG može preporučiti za potpisnika EA MLA u šemama akreditacije: ispitnih laboratorija (EN ISO/IEC 17025) uključujući laboratorije za medicinska ispitivanja (EN ISO 15189), kalibracionih laboratorija (EN ISO/IEC 17025), kontrolnih tijela (EN ISO/IEC 17020), sertifikacionih tijela za sisteme menadžmenta (EN ISO/IEC 17021-1) i sertifikacionih tijela za proizvode (EN ISO/IEC 17065).

Tim kolegijalnih ocjenjivača je iznio mišljenje da u Crnoj Gori postoji neophodna zakonska osnova za rad Akreditacionog tijela, da ATCG ima adekvatne procedure koje stalno unapređuje. ATCG suštinski sprovodi programe akreditacije svojih ispitnih laboratorija (EN ISO/IEC 17025) uključujući laboratorije za medicinska ispitivanja (EN ISO 15189), kalibracionih laboratorija (EN ISO/IEC 17025), kontrolnih tijela (EN ISO/IEC 17020), sertifikacionih tijela za sisteme menadžmenta (EN ISO/IEC 17021-1) i sertifikacionih tijela za proizvode (EN ISO/IEC 17065) u skladu sa zahtjevima standarda EN ISO / IEC 17011: 2017, što će se konačno potvrditi nakon prihvatanja korektivnih mjera

Ocjenjivanja i nadzorne aktivnosti ATCG obezbjeđuju dovoljan nivo povjerenja da su rezultati i podaci dobijeni od TOU-a akreditovanih od strane ATCG ekvivalentni onima koje izdaju tijela akreditovana od strane drugih nacionalnih akreditacionih tijela potpisnica EA MLA sporazuma, po riječima peer evaluatora kao i da je stalno zaposleno osoblje ATCG osposobljeno i zadovoljavajuće tehnički kvalifikovano za funkcije i zadatke koje obavlja, a sama organizacija ima iskustvo u akreditaciji. ATCG ima pristup dovoljnom broju visoko kvalifikovanih, iskusnih i kompetentnih eksternih tehničkih ocjenjivača i eksperata u većem broju oblasti akreditacije;

Od strane tima EA Peer evaluatora konstatovano je da ATCG ima uspostavljen i dokumentovan sistem menadžmenta i proces akreditacije koji su u skladu sa zahtjevima standarda ISO/IEC 17011.

Tokom evaluacije konstatovana su takođe i određena odstupanja od uspostavljenih kriterijuma, a koja su formalizovana kroz utvrđene neusaglašenosti i komentare. ATCG je dužno da u periodu do 13. maja 2023.godine dostavi timu EA evaluatora dokumentovane objektivne dokaze o otklanjanju utvrđenih neusaglašenosti (ukupno 19 za svi šest prijavljenih šema akreditacije). ATCG je dužno da adekvatno odgovori (analizom uzroka i opsega neusaglašenosti, definisanjem i sprovođenjem korektivnih mjera, generisanjem dokaza o realizovanim mjerama i sl.) u periodu do sredine maja mjeseca 2023.godine.

Imajući u vidu interne procedure i postupak odlučivanja u okviru EA, očekuje se da ATCG ostvari status potpisnika EA MLA Sporazuma do kraja 2023. godine.

Na osnovu potpisanog EA MLA sporazuma ATCG treba da ostvari priznanje i na globalnom nivou i da potpiše sporazum sa Međunarodnim forumom za akreditaciju IAF MLA sporazum za oblast sertifikacije proizvoda, odnosno IAF MLA sporazuma i za oblast sertifikacije sistema menadžmenta. Takođe, ATCG treba da potpiše sporazum sa Međunarodnom organizacijom za akreditaciju laboratorija ILAC MRA sporazum za oblasti ispitivanja i etaloniranja i ILAC MRA sporazum za oblast kontrolisanja.

2.3. Odnosi sa zainteresovanim stranama

ATCG je u 2022.godini nastavilo da radi na daljem obezbjeđivanju transparentnosti u radu i dostupnosti potrebnih informacija, dokumenata i obavještenja. Redovno se ažuriraju informacije u skladu sa izmjenama dokumenata sistema menadžmenta ATCG i EA/ILAC/IAF obavezujućih dokumenta kroz ZPR.01.27 Listu dokumenata koja sadrži zahtjeve koje treba da ispuni podnosilac Zahtjeva

za akreditaciju i akreditovano TOU, i koja je ažurirana 18.04.2022. godine. Informacije se, takođe odnose i na dokumenta koja imaju informativni sadržaj ili predstavljaju smjernice za određene šeme akreditacije i ne sadrže dodatne zahtjeve u odnosu na referentne standarde za akreditaciju, već samo obezbjeđuju doslednu i konzistentnu primjenu tih standarda.

ATCG je nastavilo aktivnosti na prikupljanju informacija u vezi realizovanih ocjenjivanja putem posebnog obrasca kako bi se unapredio rad timova za ocjenjivanje, povećala efikasnost njihovog rada i ujednačili stavovi ocjenjivača u postupcima ocjenjivanja. Na ovaj način akreditovana TOU mogu da, neposredno poslije ocjenjivanja ili završenog postupka akreditacije, iskažu svoje (ne)zadovoljstvo ili predlože mjere za poboljšanje rada ATCG. Anketu je u toku 2022. godine popunilo 35 akreditovanih tijela.

Anketa o akreditaciji i učešću u sistemu akreditacije, koja je javno dostupna na sajtu www.akreditacija.me je takođe jedan od vidova komunikacije sa svim zainteresovanim stranama kako bi na osnovu iskazanog stepena zadovoljstva kroz odgovore, kao i kroz data mišljenja, predloge, sugestije kao i eventualne primjedbe ATCG unaprijedilo svoj rad i usluge. Anketa je

anonimna i uz analizu dobijenih informacija koje su izuzetno pozitivne ažuriran je poziv svim zainteresovanim stranama da budu učesnici ankete.

Radi motivisanja tijela za ocjenjivanje usaglašenosti da svoju kompetentnost dokažu akreditacijom, kao i u cilju povećanja broja akreditovanih tijela u nacionalnom sistemu akreditacije, ATCG je tokom 2022. godine iniciralo i održalo više sastanaka i prezentacija sa predstavnicima nadležnih institucija kao i sa predstavnicima organizacija koje su potencijalni kandidati za akreditaciju.

Dana 23.02.2022. godine u okviru sjednice Koordinacionog odbora za kvalitet Privredne komore CG održan je okrugli sto na kome su Direktorica ATCG i Rukovodilac službe za akreditaciju predstavili stanje i perspektive akreditacije u Crnoj Gori gdje je, osim o postignućima i kontinuiranom rastu kompetencija ATCG razgovarano i o preprekama u ostvarivanju postavljenih ciljeva u Programu rada. Ograničenja se odnose na nedovoljno korišćenje akreditacije kao priznatog sredstva za osiguranje povjerenja u rad TOU u cilju zaštite javnih interesa i povećanja pouzdanosti u donošenju odgovarajućih odluka kao i nedovoljno uključivanje Akreditacionog tijela od strane regulatora u amandmanskom dopunjavanju postojećih i donošenju novih zakona i tehničkih propisa. Prezentacija je imala za cilj da promoviše svijest o unaprijeđenju sistema akreditacije kao sigurnom putu da Crna Gora bude bliže Evropi u evrointegracijama, što znači da će crnogorski privrednici proizvoditi, uvoziti i izvoziti proizvode bez tehničkih prepreka, potrošačima će biti dostupni kvalitetni i bezbjedni proizvodi, organi državne uprave će na jednostavniji i efikasniji način sprovesti nadzor nad primjenom tehničkih propisa.

Obilježavanje Svjetskog dana akreditacije je globalna inicijativa koju su zajednički uspostavili Međunarodni forum za akreditaciju (IAF) i Međunarodna organizacija za akreditaciju laboratorija (ILAC) u cilju promocije značaja i vrijednosti akreditacije.

U cilju promocije akreditacije i podizanja svijesti o ulozi i značaju akreditacije na međunarodnom regionalnom i nacionalnom nivou, direktor ATCG je zajedno sa šefom službe za međunarodnu saradnju i rukovodiocem službe za akreditaciju sertifikacionih tijela, krajem maja i početkom juna 2022. godine aktivno učestvovao u planiranju, koordinaciji i realizaciji svečanog događaja povodom obilježavanja svjetskog dana akreditacije. Ovaj promotivni događaj održan je dana 09.06.2022. u prostorijama Privredne komore CG, a na njemu je prisustvovalo više od 50 zvanica koji su predstavnici organa ATCG, nadležnih ministarstava i akreditovanih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti. Naznačena je uloga i značaj koju akreditacija ima za uklanjanje tehničkih barijera u trgovini, za obezbjeđenje slobodnog protoka roba i usluga na regionalnom i međunarodnom tržištu, za jačanje nacionalne ekonomije, kao i jačanje povjerenja potrošača korišćenjem usluga akreditovanih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti. Prisutni su upoznati u vezi sa aktuelnim stanjem u nacionalnom sistemu akreditacije, o akreditaciji na regionalnom i međunarodnom nivou, ulozi i značaju multilateralne sporazuma u oblasti akreditacije (EA MLA, ILAC MRA i IAF MLA) kao i o temi Svjetskog dana akreditacije: "Akreditacija: Održivost u ekonomskom razvoju i životnoj

sredini” Takođe, promovisana su tijela za ocjenjivanje usaglašenosti koja su akreditovana od strane ATCG.

U okviru seminara koji je organizovalo Ministarstvo zdravlja Crne Gore 22-23.12.2022. i koji predstavlja početak realizacije projekta za standardizaciju i akreditaciju zdravstvenih ustanova u Crnoj Gori sa ciljem da kontinuirano unapređujemo kvalitet pružanja zdravstvene zaštite, Rukovodilac Službe za akreditaciju koja je ujedno i član Radne grupe za realizaciju projekta za standardizaciju i akreditaciju zdravstvenih ustanova Crne Gore, održala je prezentaciju “ Akreditacija medicinskih laboratorija u Crnoj Gori“.

Radi motivisanja tijela za ocjenjivanje usaglašenosti da svoju kompetentnost dokažu akreditacijom, kao i u cilju povećanja broja akreditovanih tijela u nacionalnom sistemu akreditacije, ATCG je tokom 2022. godine iniciralo i održalo više sastanaka sa predstavnicima nadležnih institucija kao i sa predstavnicima organizacija koje su potencijalni kandidati za akreditaciju. Kao primjer navode se sastanci sa predstavnicima 13. Jul – Plantaže, "CRNAGORAPUT" A.D. Podgorica, JU Zavod za geološka istraživanja, „AGRO-CONTROL“ d.o.o Podgorica, JZU Dom zdravlja Bar, Geoprojekt d.o.o. Podgorica, “Pivara Trebjesa” a.d. Nikšić, “Tehnopolis” Nikšić, “Nimont” Bar itd. U većini slučajeva navedene aktivnosti rezultirale su iskazanim interesovanjem predstavnika tijela za ocjenjivanje usaglašenosti za akreditaciju i njihovom najavom za uskoro uključivanje u postupak akreditacije.

2.4. Saradnja ATCG sa organima državne uprave i drugim institucijama, organizacijama i udruženjima

U toku 2022. godine Rukovodilac službe za akreditaciju i rukovodilac Odjeljenja za akreditaciju laboratorija koja je ujedno i član radne grupe prilikom donošenja Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena su prisustvovali na dva sastanka u Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma vezano za izmjene Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena, a u smislu prepoznavanja akreditacije kao mjere povjerenja na tržištu usluga.

Tokom 2022. godine od strane Rukovodioca službe i Rukovodioca Odjeljenja za akreditaciju laboratorija dat je niz dodatnih komentara i pojašnjenja na nacrt Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena za određeni broj članova koji se odnose na akreditaciju verifikatora tačnije čl.35-40.

Rukovodilac Službe za akreditaciju je, takođe, učestvovao u davanju sugestija i mišljenja za realizaciju Programske linije za uvođenje međunarodnih standarda u okviru Ministarstva ekonomskog razvoja.

ATCG je tokom 2022. godine uspješno saradivalo i sa drugim institucijama i organizacijama, a posebno institucijama infrastrukture kvaliteta - Zavodom za metrologiju Crne Gore i Institutom za standardizaciju Crne Gore.

Služba za razvoj i međunarodnu saradnju je u toku 2022. godine koordinirala i realizovala više aktivnosti koje se odnose na saradnju ATCG sa nadležnim organima državne uprave vezano za proces pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Kao predstavnik ATCG u Radnoj grupi za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za Poglavlje 1 - Sloboda kretanja robe, Rukovodilac Službe za razvoj i međunarodnu saradnju je tokom 2022. godine aktivno učestvovao i dao doprinos u izradi Mape puta ispunjenja završnih mjerila za Poglavlje 1, kao i u izradi Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG 2022 – 2023).

Takođe, Rukovodilac Službe za razvoj i međunarodnu saradnju je tokom 2022. godine koordinirao aktivnostima i kao predstavnik ATCG doprinosio radu Pododbora za trgovinu, industriju, carine i poreze, kao i u više navrata izvještavao o aktuelnom stanju u oblasti akreditacije za potrebe sačinjavanja godišnjih Izvještaja EK o napretku Crne Gore.

Rukovodilac Službe za akreditaciju je tokom 2022. bio aktivni učesnik u Koordinacionom odboru za kvalitet Privredne Komore Crne Gore.

Direktor Akreditacionog tijela je u decembru 2022. godine prisustvovao konferenciji i radionici na temu “ Kvalitet javnih usluga kao preduslov ekonomskog i društvenog razvoja Crne Gore”. Konferencija se organizovala sa ciljem da ukaže na potencijal i značaj upravljanja kvalitetom u Crnoj Gori i regionu. Kroz radionicu na kojoj je aktivno učestvovao predstavnik ATCG je razmjenjeno iskustvo i značaj uvođenja standardizovanog sistema upravljanja kvalitetom. Predstavljen je i CAF model kao evropski model i okvir za javnu upravu.

Direktor Akreditacionog tijela je u oktobru 2022 godine prisustvovao međunarodnoj konferenciji pod nazivom “Regionalne inicijative na zapadnom Balkanu - šanse i zablude” . Konferenciju je vodila i otvorila potpredsjednica Vlade I ministarka evropskih poslova dr Jovana Marović a učešće na konferenciji su imali i ambasador Njemačke, potpredsjednica Društva za jugoistočnu evropu, Ministar poljoprivrede, predstavnik Centra ta ekonomske i evropske studije, profesori sa Ekonomskog fakultetu, Nacionalni kordinator za Otvoreni Balkan ...

Direktor je aktivno učestvovao na konferenciji “Nedelja kvaliteta “ u Beogradu koju organizuje Fondacija za poslovnu izvrsnost i kvalitet. Manifestacija okuplja izuzetne eksperte u oblasti kvaliteta na regionalnom novou. Direktor i predsjednik upravnog odbora ATCG su bili koautori

naučno istraživačkog rada “Primena FMEA metodologije u otkrivanju i smanjenju rizika” koji je izabran da se prezentuje u prvom danu konferencije.

Takođe se u 2022.g. završio postupak formiranja Savjeta za akreditaciju koji je otpočeo još u 2019.g. Savjet je sem konstitutivne sjednice održao i radnu sjednicu gdje su bili prisutni svi članovi zainteresovanih strana i to predstavnik Osnivača, predstavnik akreditovane organizacije čiji je osnivač država, predstavnik akreditovane organoizacije čiji osnivač nije država, predstavnik udruženja potrošača, predstavnik Univerziteta, predstavnik PKCG i predstavnik IKCG. Za predsjednika Savjeta za akreditaciju jednoglasno je izabran predstavnik osnivača, g-đa Jasna Vujović , direktorica Direktorata za unutrašnje tržište i konkurenciju.

2.5. Jačanje administrativno-tehničkih kapaciteta

ATCG ima osam (8) stalno zaposlenih izvršilaca koji obavljaju složene organizacione i stručne poslove vezane za akreditaciju utvrđene Pravilnikom o sistematizaciji i organizaciji radnih mjesta. U junu 2022. popunjeno je sistematizovano radno mjesto Savjetnika u odjeljenju za akreditaciju laboratorija , čime su se u odjeljenju koje ima najveć broj akreditovanih organizacija prevazišli neki od organizacionih problema prilikom sprovođenja radnih aktivnosti.

Tokom 2022. godine u Službi za razvoj i međunarodnu saradnju nije došlo do popunjavanja radnog mjesta Savjetnika, a koje je predviđeno Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u ATCG, što se planira u 2023.g. zbog povećanja aktivnosti na međunarodnom nivou (članstvo u IAF, potpisivanja multilateralnih sporazuma sa organizacijama nma međunarodnom novou EA MLA, ILAC MRA i IAF MLA)

Na Listi evidencije ocjenjivača za laboratorije za ispitivanje i etaloniranje (MEST EN ISO IEC 17025:2018) nalazi se 4 vodeća ocjenjivača 28 tehničkih ocjenjivača i 23 tehnička eksperata, dok se na listi koja se odnosi na evidenciju ocjenjivača koja su zadužena za medicinske laboratorije (MEST EN ISO 15189:2016) nalaze 2 vodeća ocjenjivača i 3 tehnička ocjenjivača.

Registar ocjenjivača kontrolnih organizacija (MEST EN ISO 17020:2013) obuhvata 4 vodeća ocjenjivača, 5 tehnička ocjenjivača i 10 tehničkih eksperata.

Evidencija ocjenjivača za šemu akreditacije sertifikaciona tijela za sertifikaciju proizvoda, procesa i usluga (MEST EN ISO/IEC 17065:2020) obuhvata 2 vodeća ocjenjivača, 4 tehnička eksperta i 3 tehnička ocjenjivača .

Ujedno na Listi ocjenjivača za šemu akreditacije sertifikacionih tijela za sertifikaciju Sistema menadžmenta (MEST EN ISO/IEC 17021-1 : 2018) se nalaze 2 vodeća ocjenjivača, 3 tehnička ocjenjivača i 1 tehnički ekspert .

U skladu sa svojim strateškim ciljevima i politikom kvaliteta, Rukovodstvo ATCG će nastaviti da pruža dokaze o posvećenosti razvoju i primjenjivanju sistema menadžmenta i stalnom poboljšavanju njegove efektivnosti.

U saradnji sa Službom za akreditaciju, Služba za razvoj i međunarodnu saradnju je tokom 2022. godine učestvovala u planiranju, organizaciji i realizaciji više obuka namijenjenih jačanju kompetentnosti internog i eksternog osoblja ATCG. U daljem tekstu navode se neke od obuka na kojima su tokom 2022. godine učestvovali predstavnici ATCG:

- Webinar pod nazivom „Uvod u izmjene Codex Alimentarius - Opšti principi higijene hrane i HACCP sistem“ održan dana 18.02.2022. godine (prisustvovao jedan predstavnik ATCG iz reda stalno zaposlenih);
- Webinar pod nazivom „Dokument EA-2/17 M:2020 - Accreditation for Notification purposes“ održan dana 14.03.2022. godine u organizaciji tehničkog komiteta EA HHC, (prisustvovala dva predstavnika ATCG iz reda stalno zaposlenih);
- Obuka na temu „Standard ISO/IEC 17011:2017 – Ocjenjivanje usaglašenosti – Opšti zahtjevi za akreditaciona tijela za ocjenjivanje usaglašenosti“ održana u prostorijama ATCG dana 15.04.2022. godine, a na kojoj su prisustvovali stalno zaposleno osoblje ATCG (uključujući direktoricu ATCG), članovi Nadzornog odbora ATCG, članovi Upravnog odbora ATCG i članovi Komisije za akreditaciju;
- Obuka na temu „Standard ISO/IEC 17025:2017 i principi ocjenjivanja“ održana u prostorijama ATCG dana 12.05.2022. godine, a na kojoj su prisustvovali stalno zaposleno osoblje ATCG (uključujući direktoricu ATCG) i kandidati za ocjenjivače ATCG u šemi akreditacije ispitnih laboratorija;
- Obuka pod nazivom „Uloga mjerne nesigurnosti u Izjavi o usaglašenosti - Primjena pravila odlučivanja u skladu sa ISO IEC 17025:2017“ održana u Beogradu dana 20.05.2022. u organizaciji Saveza inženjera i tehničara Srbije (prisustvovao jedan predstavnik ATCG iz reda stalno zaposlenih);
- Obuka na temu „Standard ISO 45001:2018 - Sistemi menadžmenta zaštitom zdravlja i bezbjednošću na radu - Zahtjevi sa uputstvom za upotrebu“ održana dana 22.09.2022. u Beogradu u organizaciji Euro Quality-Beograd (prisustvovao jedan predstavnik ATCG iz reda stalno zaposlenih)
- Obuka organizovana u okviru EU projekta tehničke pomoći-TAIEX na temu „Akreditacija za potrebe imenovanja (notifikacije) u oblasti građevinskih proizvoda“ održana u periodu 03-06.10.2022. godine u Akreditacionom tijelu Poljske (PCA) - Varšava, a na kojoj je prisustvovalo tri predstavnika ATCG iz reda stalno zaposlenih
- Seminar na temu „Standard MEST EN ISO 9001:2016 - Sistemi menadžmenta kvalitetom - Zahtjevi“ održan dana 18.10.2022. u organizaciji Instituta za standardizaciju Crne Gore (prisustvovao jedan predstavnik ATCG iz reda stalno zaposlenih);

- Obuka organizovana u okviru EU projekta tehničke pomoći- TAIEX na temu „Akreditacija za potrebe imenovanja (notifikacije) u oblasti bezbjednosti igračaka“ održana u periodu 25-27.10.2022. godine u Akreditacionom tijelu Italije (ACCREDIA) - Milano, a na kojoj je prisustvovalo tri predstavnika ATCG iz reda stalno zaposlenih.

Pored navedenih obuka, tokom 2022. godine je takođe realizovano i više internih obuka (za novoangažovano osoblje, za eksterne ocjenjivače ATCG u cilju upoznavanja sa izmjenama u dokumentaciji ATCG i harmonizacije njihovog rada).

2.6. Ispunjavanje obaveza koje proističu iz članstva ATCG u evropskim i međunarodnim organizacijama za akreditaciju

Služba za razvoj i međunarodnu saradnju je tokom 2022. godine aktivno učestvovala u planiranju, koordinaciji i realizaciji aktivnosti koje se odnose na ispunjavanje obaveza iz članstva ATCG u Evropskoj kooperaciji za akreditaciju (EA) i Međunarodnoj organizaciji za akreditaciju laboratorija (ILAC).

U skladu sa obavezama koje proističu iz punopravnog članstva u EA, tokom 2022. godine predstavnici ATCG su učestvovali na sledećim zvaničnim sjednicama upravljačkih i stručnih tijela EA:

na 51. sjednici Generalne skupštine EA (EA GA), održanoj na daljinu (online) u periodu 18-19 maja 2022. godine;

na 52. sjednici Generalne skupštine EA (EA GA), održanoj u periodu 23-24 novembra 2022. godine u Briselu;

na 46. sjednici EA Komiteta za multilateralne sporazume (EA MAC), održanoj na daljinu (online) u periodu 06-07 aprila 2022. godine;

na 47. sjednici EA Komiteta za multilateralne sporazume (EA MAC), održanoj u periodu 04-05 oktobra 2022. godine u Torinu;

na 27. sjednici EA Komiteta za horizontalnu harmonizaciju (EA HHC), održanoj na daljinu (online) u periodu 01-02 marta 2022. godine;

na 43. sjednici EA Komiteta za kontrolna tijela (EA IC) održanoj na daljinu (online) dana 22.03.2022. godine;

na 43. sjednici EA Komiteta za sertifikaciona tijela (EA CC) održanoj na daljinu (online) u periodu 23-24 marta 2022. godine i

na 41. sjednici EA Komiteta za komunikacije i publikacije (EA CPC) održanoj na daljinu (online) u periodu 22-23 marta 2022. godine.

Osim učešća na zvaničnim sjednicama upravljačkih i stručnih tijela EA, ATCG je u toku 2022. godine nastavilo da doprinosi radu EA kroz redovnu razmjenu informacija i učešće u razvoju

normativnih dokumenata i smjernica (putem davanja komentara na nacрте dokumenata EA i glasanja sa ciljem njihovog usvajanja). U toku 2022. godine ATCG je odgovorilo na više od 40 upita EA, a koja se odnose na predhodno naznačene aktivnosti.

Takođe, u skladu sa obavezama koje proističu iz punopravnog članstva u EA, ATCG je blagovremeno izvršilo uplatu sredstava za članarinu u EA za 2022.godinu.

U 2022. godini ATCG je nastavilo da učestvuje i doprinosi radu Međunarodne organizacije za akreditaciju laboratorija (ILAC), a u skladu sa obavezama koje proističu iz pridruženog članstava u ovoj međunarodnoj organizaciji. Imajući u vidu da se na međunarodnom nivou trenutno odvija proces objedinjavanja ILAC i IAF u jedinstvenu međunarodnu organizaciju za akreditaciju, ATCG je dana 18.01.2022. godine dostavio komentare koje se odnose na nacрте opštih akata buduće jedinstvene organizacije, vodeći pri tome računa o smjericama koje je tim povodom svojim članicama dostavila Evropska kooperacija za akreditaciju (EA).

Predstavnici ATCG su dana 15.09.2022. godine prisustvovali vanrednoj sjednici Generalne Skupštine ILAC organizovanoj na daljinu (online), a čija je ključna tema agende takođe bila razmjena mišljenja između članica ILAC i donošenje zaključaka u vezi sa uspostavljanjem jedinstvene međunarodne organizacije za akreditaciju.

U skladu sa obavezama koje proističu iz pridruženog članstva u ILAC, ATCG je blagovremeno izvršilo uplatu sredstava za članarinu u ILAC za 2022.godinu.

2.7. Bilateralna saradnja sa nacionalnim akreditacionim tijelima drugih država

U toku 2022. godine, a na osnovu prethodno potpisanih bilateralnih sporazuma o saradnji, ATCG je nastavilo saradnju sa nacionalnim akreditacionim tijelima zemalja regiona. Saradnja se prevashodno odnosila na razmjenu informacija, iskustva, ocjenjivača i sl.

Direktorica ATCG je tokom 2022. godine ostvarila komunikaciju i imala više formalnih i neformalnih sastanaka sa rukovodiocima nacionalnih akreditacionih tijela zemalja regiona, a sa ciljem daljeg jačanja i unapređenja bilateralne saradnje između institucija.

Na poziv Instituta za akreditaciju republike Sjeverne Makedonije u periodu od 29-02.10.2022.g. direktorica je prisustvovala i MAKLAB konferenciji pod nazivom "Quality and competence 2022" gdje je držala prezentaciju o stanju i budućim planovima ATCG. Učešće su uzeli i direktori Hrvatske akreditacione agencije, direktor Akreditacionog tijela Srbije, direktor BATE kao I direktorom Instituta za akreditaciju republike Sjeverne Makedonije. Ovo je bila izuzetna prilika za

razmjenu iskustva o radu akreditacionih tijela u regionu kao i o aktuelnim problemima sa kojima se susreću nacionalna akreditaciona tijela. Poseban akcenat je stavljen na razmjenu ocjenjivača.

Takođe je direktorica Akreditacionog tijela u martu i novembru 2022.g. prisustvovala Forumu kvaliteta koji organizuje Fondacija za kvalitet i izvrsnost saradnji sa Ministarstvom privrede Srbije i Privredne komore Srbije, koja ima međunarodni karakter i na kojoj se predstavljaju izabrani radovi. Ove godine je direktor ATCG predstavio svoj koautorski rad na temu: “Primena FMEA metodologije u otkrivanju i smanjenju rizika”. S obzirom da forumu uvijek prisustvuje i direktor ATS uvijek se upriliči radna posjeta sa zaposlenima u ATS gdje se prodiskutuju određena aktuelna zapažanja u cilju unapređenja rada i saradnje oba tijela.

2.8. Učešće u planiranju i realizaciji projekata tehničke pomoći

Tokom 2022. godine Služba za razvoj i međunarodnu saradnju je aktivno učestvovala u planiranju, organizaciji i realizaciji projekata tehničke pomoći namijenjenih daljem razvoju i jačanju sistema akreditacije i infrastrukture kvaliteta u Crnoj Gori.

U prvom kvartalu 2022.godine realizovano je niz aktivnosti vezanih za planiranje, pripremu i konačnu izradu projektnog zadatka (Terms of Reference) za projekat tehničke pomoći IPA 2020 pod nazivom “Increasing the capacity of institutions harmonising and implementing of EU acquis in the area of Competitiveness and Innovation ” čiji se jedan od korisnika ATCG kao nacionalno akreditaciono tijelo. U okviru ovog projekta, a za potrebe jačanja administrativno-tehničkih kapaciteta ATCG, predviđena je realizacija više obuka namijenjenih jačanju kompetentnosti zaposlenih, članova upravljačkih i stručnih tijela i ocjenjivača. Takođe su predviđene aktivnosti koje imaju za cilj afirmaciju akreditacije i njenog značaja kod zainteresovanih strana. U III kvartalu 2022. godine, nakon izbora izvođača projekta, Rukovodilac Službe za razvoj i međunarodnu saradnju je kao delegirani predstavnik ATCG u Nadzornom odboru projekta (Steering Committee) učestvovao u definisanju i usvajanju Akcionog plana projekta (Inception Report). Očekuje se da predmetni projekat otpočne sa praktičnom realizacijom u II kvartalu 2023.godine

Tokom druge polovine 2022.godine, Služba za razvoj i međunarodnu saradnju je aktivno učestvovala u planiranju i organizaciji dva projekta tehničke pomoći finansirane u okviru EU instrumenta pomoći TAIEX. Aktivnosti su rezultirale realizacijom dvije studijske posjete predstavnika ATCG nacionalnim akreditacionim tijelima zemalja članica EU (PCA – Poljska i ACCREDIA – Italija).

2.9. Ostale aktivnosti

Pored ostalog, Rukovodilac Službe za razvoj i međunarodnu saradnju je kao imenovani Menadžer integriteta tokom 2022.godine koordinirao i realizovao niz aktivnosti koje su se odnosile na izradu

i praćenje Plana integriteta ATCG. Navedene aktivnosti su rezultirale blagovremenim podnošenjem Agenciji za sprečavanje korupcije (ASK) Izvještaja o sprovođenju Plana integriteta za 2021. godinu i izradom Plana integriteta ATCG za period 2023-2024. godine.

3. PRAĆENJE SPROVOĐENJA PROGRAMA RADA

U opštim načelima za funkcionisanje nacionalnih akreditacionih tijela prema Uredbi (EZ) br. 765/2008, čl 4. stv. 9., zahtijeva se da „Svaka država članica osigurava da njeno nacionalno akreditaciono tijelo ima odgovarajuće finansijske i ljudske resurse za pravilno izvođenje svojih zadataka, uključujući ispunjavanje posebnih zadataka kao što je rad na evropskoj i međunarodnoj saradnji u akreditaciji i djelatnostima koje su potrebne za potporu javne politike“.

Prateći definisana načela pretpostavke za ostvarenje svih poslova i zadataka iz Plana rada ATCG za 2022. godinu su:

- finansijska stabilnost,
- kontinuirana edukacija osoblja u skladu s potrebama,
- stabilni i adekvatni radni uslovi.

Navedeni ciljevi, osim prethodnog propisivanja koraka koje vode ka njihovom ostvarivanju se mogu pratiti i kroz definisane rezultate koji su ostvareni do kraja 2022. godine, uz utvrđivanje i navođenje indikatora i izvora verifikacije pomoću kojih se može mjeriti stepen efikasnosti preduzetih aktivnosti :

Akreditacija tijela za ocjenu usaglašenosti

- **Indikatori:** Broj sprovedenih postupaka početne akreditacije (7), broj sprovedenih redovnih nadzornih posjeta (44) i ponovnog ocjenjivanja (3), broj akreditovanih tijela za ocjenu usaglašenosti (53), uspješnost učešća akreditovanih laboratorija u međulaboratorijskim poređenjima i PT šemama i sl.
- **izvori verifikacije:** Registar akreditovanih tijela za ocjenu usaglašenosti, godišnji izvještaji o radu ATCG-a, izvještaji generisani tokom EA MLA “peer evaluation” ocjenjivanja, izvještaji sa učešća akreditovanih laboratorija u međulaboratorijskim poređenjima i PT šemama i sl.
- **Stepen ispunjenosti cilja:** ATCG je sprovelo četiri (4) ponovna ocjenjivanja u cilju obnavljanja akreditacije odnosno produženja trajanja sertifikata o akreditaciji tijelima za ocjenjivanje usaglašenosti, dvadeset devet (29) redovnih nadzornih ocjenjivanja u okviru

kojih su se u nekim slučajevima realizovala i proširenja obima akreditacije (2) postupka početne akreditacije

U tački 2.1. ovog Izvjestaja je detaljno opisan tok i razlog razlike realizovanih ocjenjivanja u odnosu na planiran broj (dobrovoljne i prinudne suspenzije, nova dokumenta kojima se edefiniše razmak između ocjenjivačkih posjeta ...)

Aktivnosti ATCG u cilju potpisivanja EA MLA Sporazuma

- **indikator:** Status ATCG u vezi sa EA MLA u oblasti akreditacije za sve šeme akreditacije (ISO 17025, ISO 17020, ISO 17021-1, ISO 15189, ISO17065)
- **izvori verifikacije:** Izvještaji EA o realizovanoj ocjenjivačkoj posjeti i oblastima akreditacije koje su obuhvaće relevantnim sporazumom i sl.
- **Stepen ispunjenosti cilja:** ATCG je stvorilo sve uslove da dođe do peer ocjenjivanja (prihvatile su se korektivne mjere sa predocjenjivanja) tako da se u potpunosti odgovorilo obavezama koje su se odvijale na licu mjesta. Potrebno je da u 2023.g. ATCG uloži sve svoje kapacitete na otklanjanju neusaglašenosti u cilju dobijanja statusa EA MLA potpisnice za sve prijavljene šeme.

Održavanje statusa punopravnog i pridruženog članstva ATCG u EA i ILAC

- **indikator:** Status članstva ATCG u EA i ILAC
- **izvori verifikacije:** Izvještaji EA, ILAC o članovima i njihovom statusu članstva i sl.
- **Stepen ispunjenosti cilja:** ATCG je u toku godine ispunjavalo sve propisane obaveze i održalo status članstvo u navedenim organizacijama

Jačanje kompetentnosti osoblja koje je angažovano na poslovima akreditacije u ATCG

- **indikator:** Broj radnih dana namijenjenih obuci zaposlenih i angažovanih u ATCG u Planu obuka za 2022. godinu, efektivnost sprovedene obuke, broj novih vodećih ocjenjivača (3), broj novih tehničkih eksperata (1), broj novih tehničkih osjenjivača (1)
- **izvori verifikacije:** godišnji izvještaji o radu ATCG-a, izvještaji generisani tokom EA MLA "peer evaluation" ocjenjivanja, izvještaji o sprovedenim obukama za zaposlene, sertifikati sa obuke, Lista ocjenjivača i eksperata ATCG
- **Stepen ispunjenosti cilja:** broj novih vodećih ocjenjivača (3), broj novih tehničkih eksperata (2), broj novih tehničkih osjenjivača (3). Na osnovu nalaza sa peer ocjenjivanja potvrđena je potrebna kompetentnost i posvećenost u radu svih zaposlenih u ATCG.

Jačanje kompetentnosti zaposlenih, članova upravljačkih, savjetodavnih i stručnih tijela ATCG

- **indikator:** Broj radionica, seminara i obuka namijenjenih članovima radnih tijela (2), broj eksternih obuka zaposlenih (5), broj i struktura članova radnih tijela prisutnih na ovim dešavanjima (15), efektivnost ostvarenih rezultata obuke i sl.

- **izvori verifikacije:** godišnji izvještaji o radu ATCG-a, izvještaji generisani tokom EA MLA “peer evaluation” ocjenjivanja, izvještaji sa radionica, seminara i obuka namijenjenih članovima radnih tijela i sl.
- **Stepen ispunjenosti cilja:** broj eksternih obuka stalno zaposlenih (9), radna tijela (2), broj prisutnih članova (Nadzorni odbor, Komslija za akreditaciju, Upravni odbor, stalno zaposleni, direktor (broj polaznika 18) , kao i obuka potencijalnih tehničkih eksperata i stalno zaposlenog osoblja (broj polaznika 10)

Motivisanje tijela za ocjenu usaglašenosti da svoju kompetentnost dokažu akreditacijom

- **indikatori:** Broj ostvarenih promocija akreditacije u potencijalnim TOU (7)
- **izvori verifikacije:** Godišnji izvještaji o radu ATCG-a, Registar akreditovanih tijela za ocjenu usaglašenosti
- **Stepen ispunjenosti cilja:** ATCG je u toku godine ostvarilo promociju u 9 potencijalnih TOU

Obezbijedivanje adekvatne zastupljenosti zainteresovanih strana u upravljačkim, savjetodavnim i stručnim tijelima ATCG

- **indikatori:** Struktura članstva u organima/tijelima ATCG-a- konstituisanje Savjeta za akreditaciju (izbor predstavnika Vlade)
- **izvori verifikacije:** Godišnji izvještaji o radu ATCG-a, izvještaji generisani tokom EA MLA “peer evaluation” ocjenjivanja, akta koja uređuju rad i strukturu upravljačkih, savjetodavnih i stručnih tijela ATCG-a, rješenja o imenovanju članova radnih tijela i sl.
- **Stepen ispunjenosti cilja:** Savjet za akreditaciju je konstitusan na način da su zastupljne sve zainteresovane strane (predstavnik Osnivača, predstavnik akreditovane organizacije čiji je osnivač država, predstavnik akreditovane organizacije čiji osnivač nije država, predstavnik udruženja potrošača, predstavnik Univerziteta, predstavnik PKCG I predstavnik IKCG)

Jačanje međunarodne saradnje u oblasti akreditacije

- **indikatori:** Broj i vrsta aktivnosti evropskih i međunarodnih organizacija za akreditaciju na kojima su učestvovali predstavnici ATCG-a (10) , broj dokumenata evropskih i međunarodnih organizacija za akreditaciju u čijem je razvoju i donošenju učestvovao ATCG
- **izvori verifikacije:** Godišnji izvještaji o radu ATCG-a, izvještaji sa prisustva sastancima upravljačkih i stručnih tijela evropskih/međunarodnih organizacija za akreditaciju
- **Stepen ispunjenosti cilja:** Kao što je definisano u tački 2.6 zaposleni u ATCG su imali aktivno učešće u međunarodnim organizacijama za akreditaciju. (9)

Ostvarivanje bilateralne saradnje ATCG sa nacionalnim akreditacionim tijelima drugih država, a naročito onih iz zemalja regiona

- **indikator:** Broj i predmet sporazuma o bilateralnoj saradnji između ATCG i drugih nacionalnih akreditacionih tijela (8), broj i vrsta realizovanih zajedničkih aktivnosti
- **izvori verifikacije:** Godišnji izvještaji o radu ATCG-a, potpisani sporazumi o bilateralnoj saradnji sa nacionalnim akreditacionim tijelima drugih država, izvještaji o sprovedenim zajedničkim aktivnostima ostvarenim rezultatima i sl.
- **Stepen ispunjenosti cilja:** ATCG je zadržalo status bilateralnog potpisnika sa 6 zemalja iz regiona a realizovala se jedna zajednička aktivnost u Republici Sjevernoj Makedoniji u cilju daljeg unapređenja bilateralnih odnosa među državama u regionu. (ATS, HAA, BATA, IASM, ATCG sa posebnim osvrtom na zajednički pul tehničkih ocjenjivača i eksperata). Iniciralo se potpisivanje bilateralne saradnje sa još dva nacionalna akreditaciona tijela koja su potpisnici MLA sporazuma.

Osnaživanje korišćenja akreditacije u kreiranju i sprovođenju javnih politika

- **indikator:** Broj i vrsta zajedničkih aktivnosti resornih ministarstava i ATCG-a na pripremi nacionalnog zakonodavstva
- **izvori verifikacije:** Evidencija o učešću predstavnika ATCG u radnim grupama za pripremu nacionalnog zakonodavstva, evidencija o komentarima ATCG-a na nacrtu zakona i podzakonskih akata, lista nacionalnog zakonodavstva koje se poziva na akreditaciju i sl.
- **Stepen ispunjenosti cilja:** ATCG aktivno učestvovao prilikom donošenja Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena. ATCG učestvovao u davanju sugestija i mišljenja za realizaciju Programске linije za uvođenje međunarodnih standarda u okviru Ministarstva ekonomskog razvoja. ATCG učestvovao u Radnoj grupi za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za Poglavlje 1 - Sloboda kretanja robe, učestvovao i dao doprinos u izradi Mape puta ispunjenja završnih mjerila za Poglavlje 1, kao i u izradi Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG 2022 – 2023).

Izvještaj pripremio:

Direktor Akreditacionog tijela Crne Gore

Izvještaj usvojio:

Upravni odbor Akreditacionog tijela Crne Gore

Predsjednik Upravnog odbora